

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma

Minttu Hellstén

Valokuvasäveltäminen – musiikin ja kuvan yhteys

Opinnäytetyö
Lokakuu 2014

OPINNÄYTETYÖ
Lokakuu 2014
Musiikin koulutusohjelma

Länsikatu 15
80110 JOENSUU
013 260 6777

Tekijä(t)
Minttu Hellstén

Nimeke:
Valokuväsäveltäminen – musiikin ja kuvan yhteys

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyö on taiteellinen tutkimus musiikin ja valokuvan yhteydestä. Työssä tutkittiin, miten valokuva vaikuttaa sävellystyöhön, sekä pohdittiin, miten musiikki ja kuva tukevat toisiaan ja mitä uutta se antaa sävellykseen.

Opinnäytetyöhön kuului blogi, jota pidettiin kuuden viikon ajan. Viikon aluksi julkaistiin valokuva ja kuvan pohjalta sävellettiin laulu. Blogissa seurattiin viikon aikana tapahtuvaa työskentelyä. Valmis sävellys julkaistiin viikon lopuksi.

Tekijä vertaili omia sävellysmetodejaan muiden säveltäjien metodeihin. Työssä tarkasteltiin, mitkä tekijät vaikuttivat projektissa syntyneiden sävellysten sisältöön. Työ antoi tekijälle paljon uusia lähestymistapoja ja työkaluja säveltää.

Tavoitteena oli, että valokuväsäveltämisestä jäisi tekijälle uusi sävellysmetodi. Opinnäytetyö kannustaa myös muita muusikoita käyttämään tätä metodia hyväksi.

Kieli
suomi

Sivuja 35
Liitteet 8
Liitesivumäärä 18

Asiasanat
säveltäminen, valokuvaus, kokeellinen taide, sähköiset julkaisut

THESIS
October 2014
Degree Programme in Music
Länsikatu 15
FI 80110 JOENSUU
FINLAND
+358 13 260 6777

Author(s)
Minttu Hellstén

Title
Composing with Photographs – Connecting Music and Images

Abstract

This thesis is an artistic research on the connection between music and photographs. The study focuses on analyzing the use of photographs as an inspiration for musical composition.

The project was carried out with the help of a blog, which was written for six weeks. On a weekly basis a photograph was taken and published on the blog. The photograph was then used to compose a piece of music during the week and the process was documented publicly on the blog.

The author of this thesis compared her own composing methods to the methods of other composers. The thesis also focuses on studying all the factors that affected the content of the compositions created during the project.

The project gave the author several new ways of approaching the composing process and a new set of tools for composing new music. The goal was to maintain composing from photographs in the future as well and encourage other musicians in doing so.

Language
Finnish

Pages 35
Appendices 8
Pages of Appendices 18

Keywords

composing, photography, experimental art, electronic publications

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Opinnäytetyön tavoitteet.....	6
3	Säveltäminen.....	6
3.1	Kaj Chydenius.....	8
3.2	Tuomas Kantelinen	9
3.3	Einojuhani Rautavaara.....	11
4	Valokuvaus	12
5	Äänen ja kuvan liitto	13
6	Projekti.....	16
6.1	Aloitutus	17
6.2	Ensimmäinen viikko	18
6.3	Toinen viikko	21
6.4	Kolmas viikko	23
6.5	Neljäs viikko	24
6.6	Viides viikko	25
6.7	Kuudes viikko	26
7	Sävellykset	27
7.1	Salainen puutarha.....	27
7.2	Parvekemurhaaja	28
7.3	Juhlaa	29
7.4	Kotipellon laidalla	30
7.5	Apilapelto	31
7.6	Hellehattu.....	32
8	Yhteenveto	33
9	Lopuksi	34
	Lähteet.....	35

Liitteet

Liite 1	Ensimmäisen viikon valokuva
Liite 2	Toisen viikon valokuva
Liite 3	Kolmannen viikon valokuva
Liite 4	Neljännän viikon valokuva
Liite 5	Viidennen viikon valokuva
Liite 6	Kuudennen viikon valokuva
Liite 7	Sävellysten nuotit
Liite 8	Laulujen sanoitukset

1 Johdanto

Yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, mutta voiko valokuva myös soida? Mitä kuva voi kertoa meille musiikillisesti? Voiko kuva antaa jotakin uutta muusikon sävellystyöhön? Entä voisiko musiikki kertoa enemmän kuin yksi kuva? Muun muassa näihin kysymyksiin lähdin etsimään vastauksia opinnäytetyössäni.

Ajatus opinnäytetyöhöni lähti liikkeelle, kun veljeni, valokuvaaja Jussi Hellstén teki projektin, jossa hän kuvasi Helsinkiä vuoden ajan ja julkaisi nettisivullaan (helsinki365.tumblr.com) yhden kuvan joka päivä. Veljeni ehdotti, että minä puolestani tekisin sävellysprojektin, jossa julkaisisin päivittäin uuden sävellyksen. Ajatus tuntui tuolloin mahdottomalle, sillä laulu päivässä kuulosti hurjalle tahdille. Toisaalta entä jos aikaa olisi hieman enemmän, vaikkapa viikko? Sitten ajatus kirkastui minulle: haluan julkaista yhden kappaleen joka viikko usean viikon ajan blogissa, josta kaikki voisivat käydä sen kuuntelemassa. Samalla päätin kokeilla jotain uutta lähestymistapaa sävellystyöhöni ja valitsin sävellystyökentelyni lähtökohdaksi itse ottamani valokuvat. Päätin valokuvata aina sävellysviikkoa edeltävän viikon ja näistä valokuvista valitsin yhden, jonka julkaisin blogissani viikon aluksi. Viikon aikana sävelsin kappaleen tuon valokuvan pohjalta.

Mitä uutta laulu, jossa musiikki ja sanat yhdistyvät sitten voisi tuoda kuvaan? Mikko Niskanen pyysi Aulikki Oksasta kirjoittamaan laulun elokuvaansa *Asfalttilamfaat* (1968) toivoen, että laulu syventäisi kuvallista kerrontaa. Kaj Chydenius sävelsi tekstiin laulun *Sinua, sinua rakastan*. Chydeniuksen dramaattiset sävelet syventävät runoilijan sanoja. (Jantunen 2013.) Joskus siis tarvitaan musiikkia kertomaan sen, mitä kuvalla ei pystytä sanomaan. Missä kuva loppuu, siitä musiikki alkaa.

2 Opinnäytetyön tavoitteet

Tämä opinnäytetyö on toinen tekemäni taiteellinen tutkimus. Tavoitteenani oli laajentaa omaa osaamistani niin säveltäjänä kuin tutkivana muusikkona. Haluan mahdollisimman avoimesti tuoda esille asiat, joita opinnäytetyöni aikana kohtasin. Tämänkaltaiset laadulliset tutkimukset ovat yleensä tyyliltään henkilökohtaisia ja sisältävät paljon tutkijan omaa pohdintaa (Hannula, Suoranta & Vadén 2003, 85). Huomioitavaa on myös, että roolini säveltäjänä ja tutkivana muusikkona eivät olleet kaksi erillistä asiaa, vaan ne liittyivät yhteen. Tutkimusta ei ole hedelmällisintä tehdä siten, että ensin olisin taiteilija, joka tekee taidetta ja sitten asettuisin tutkijaksi tutkimaan tuota taiteilijaa (Hannula, Suoranta & Vadén 2003, 15). Tavoitteeni oli kasvaa mahdollisimman hyväksi tutkivaksi muusikoksi prosessin aikana.

Erityisesti halusin tutkia musiikin ja valokuvan yhdistämismahdollisuuksia. Pyrin monipuolistamaan omaa taiteellista ilmaisuani ja pohdin musiikin ja valokuvan yhdistäviä tekijöitä sekä kannustan muitakin kokeilemaan näiden kahden taidemuodon yhdistämistä. Halusin monipuolistaa omaa osaamistani muusikkona ja säveltäjänä. Uskon että valokuväsäveltäminen jää jossain osin työkaluksi omassa sävellystyöskentelyssäni. Toivon että tulevaisuudessa valokuväsäveltäminen voisi olla uusi sävellysmetodi monille muusikoille.

3 Säveltäminen

Olen säveltänyt aktiivisesti viisi vuotta, ja tällä hetkellä se tuntuukin olevan itselleni ominaisin tekemisen muoto musiikin parissa. Pääinstrumenttini on laulu ja yleensä melodiat alkavat ensimmäiseksi soida päässäni. Toisinaan voin lähteä liikkeelle tietystä sointukierrosta tai riffistä eli melodiakuvioista joka toistuu samanlaisena (ks. Tabell 2005, 161). Joskus innoituksen lähteenä toimivat sanat. Lähtökohtaisesti minun on helpompaa säveltää valmiisiin sanoihin kuin sanoittaa valmiiseen sävellykseen. Usein sanat syntyvät melodian kanssa yhtä aikaa. Saatan hyräillä jotain melodia-aihiota satunnaisilla sanoilla, jotka sopivat rytmii-

sesti melodiaan. Koen omien laulujen tekemisen ja esittämisen vapauttavaksi: kukaan muu ei ole tehnyt vastaavanlaista sävellystä ja vain minä tiedän, miten se pitää esittää. Juuri tämän takia pidän oman musiikin tekemisestä.

Olen huomannut, että toimin yllättävän tehokkaasti pienen paineen alla. Halusin tässä opinnäytetyöprojektissani tutkia lisää, millaisia vaikutuksia rajatulla ja tiukalla aikataululla on omaan sävellystyöhöni. Minua on myös pidemmän aikaa kiehtonut Kaj Chydeniuksen työskentelytapa ”yksi laulu päivässä” (Nurmijärven Uutiset 2011). Itselläni se kuitenkin jääköön vielä tulevaisuuden haaveeksi. Yritin projektissa luopua turhasta itsekriittisyydestä ja hyväksyä julkaistavat kappaleet sellaisina, millaisiksi ne viikon aikana ovat ehtineet muodostua. En lähtökohtaisesti pyrkinyt säveltämään valmiita, täydellisiä sävellyksiä viikossa, vaan ne toimivat päiväkirjamaisesti kyseisen viikon lauluina.

Valitsemalla valokuvan sävellysprosessin lähtökohdaksi pyrin tietoisesti tuomaan jotain uutta työskentelytapaa. Yritin tarkoituksella rikkoa omia manereitani ja astua mukavuusalueeni ulkopuolelle. Valokuvasäveltäminen oli minulle aivan uusi sävellysmetodi, eikä se taida olla kovin yleisessä käytössä vielä muutenkaan. Olen tietysti käyttänyt näköaistiani ja havaintojani ympäröivästä maailmasta ennenkin hyväkseni sävellystyössäni, sekä tiedostaen että tiedostamatta, mutta tällä kertaa työskentely pyrki olemaan analyttistä ja tiedostavaa.

Vaikeimmaksi osa-alueeksi sävellystyössä koen tekstien tekemisen. Tässä projektissa halusin haastaa itseni ja tein yhtä sävellystä lukuun ottamatta kaikkiin sävellyksiin lyriikat. Koen, että onnistuin projektin aikana voittamaan jonkinlaisen tekstin tuottamisen pelon. Uskon että jatkossa minun on helpompi tehdä lyriikoita ja löytää uusia keinoja niiden tekemiseen.

Seuraavissa kappaleissa tutkin omaa säveltäjäyyttäni muiden säveltäjien kautta. Syvennyn muiden säveltäjien metodeihin ja vertaan niitä omiini. Säveltäjiksi valitsin Kaj Chydeniuksen (s. 1939), Tuomas Kantelisen (s. 1969) ja Einojuhani Rautavaaran (s. 1928).

3.1 Kaj Chydenius

Chydeniuksen sävellystavassa minua kiehtoo hänen nopea ja intensiivinen sävellystahtinsa. Kuten jo aikaisemmin mainitsin hänen tavastaan säveltää yksi laulu päivässä, hän myös julkaisee sävellyksiään noin sadan laulun vuosivauhdilla. (Chydenius 2009, 17.) Chydenius kertoo myös, kuinka hän sai *Elinan surma* -oopperan sävellettyä kolmessa päivässä. Aamuisin hän meni Tampereen Työväen Teatterin kellariin eväiden kanssa säveltämään ja tuli sieltä vasta illalla pois. (Chydenius 2009, 302.) Samanlaista metodia itsekä käytin valokuväsäveltämisessä: lähdin aamulla säveltämään ja lopetin vasta illalla. Itse tosin saatoinkin käydä myös muualla taukojen aikana.

Arvostan Chydeniuksen nöyryyttä ja maanläheisyyttä säveltäjänä. Chydenius on todennut, että hänellä ei ole harhakäsityksiä omista säveltäjän taidoistaan ja myöntää, että häntä taitavampia on todella paljon. (Chydenius 2009, 17.) Olen myös samaa mieltä Chydeniuksen kanssa siitä, että musikaalisuutta voi kehittää muullakin tavalla kuin aktiivisesti soittamalla. Monipuolinen musiikin kuuntelu kehittää enemmän, kuin monet uskovatkaan. Musiikkia voi oppia tuntemaan myös emotionaalisesti, monien havaintojen kautta. (Lehtonen & Tiihonen 1976, 83.)

Olen vahvasti sitä mieltä, että jos laulu on jo itsessään vahva sävellys sitä ei ole helppo pilata. Itsekä luotin tähän projektissani ja sen takia en käyttänyt liikaa aikaa äänitysvaiheessa. Äänitteet ovat demoja lauluista, mutta niistä kuuluu mielestäni kaikki tarvittava. On hauska tietää, että myös Chydeniuksen kappale *Sinua, sinua rakastan*, joka *Asfalttilamfaat*-elokuvassa kuullaan, on demoversio. Ohjaaja Mikko Niskanen oli todennut, että kenenkään muun ei tarvitse sitä laulaa ja että laulu kelpasi hyvin sellaisenaan. (Chydenius 2009, 167.) Usein aitous ja rosoisuus tekevät lauluista mielenkiintoisia.

Suurin ero Chydeniuksen sävellystavoissa omiini on se, että Chydenius ei kirjoita itse omia lyriikoitaan vaan säveltää muiden tekemiin runoihin. Chydenius onkin sanonut, että hän ottaa runot niiltä, jotka osaavat niitä kirjoittaa. (Chydenius 2009, 17.) Hän on myös todennut, että minkä tahansa tekstin voi säveltää. Taitava säveltäjä voi saada hyvän laulun aikaan puutteellisestakin tekstistä. Chy-

denius kuitenkin lisää, että mitä parempi teksti on, sitä parempi laulu siitä syntyy. Toki säveltäjä voi myös pilata hyvän tekstin säveltämällä laulun, joka on ristiriidassa runoilijan tarkoituksien kanssa. Chydeniuksen mielestä säveltäjän luoma musiikki on tulkinta vaikutuksesta, jonka runo on häneen tehnyt. (Lehtonen & Tiihonen 1976, 81.) Olen eri mieltä Chydeniuksen kanssa siitä, että säveltäjä pilaisi tekstin säveltämällä siihen ristiriitaisen teoksen. Itseäni kiinnostaa se, kuinka esimerkiksi synkkään tekstiin sävelletty iloinen ja tanssittava kappale voi vahvistaa tai vastaavasti tuoda uuden näkökulman tekstiin, ilman että teksti kärsisi siitä. Juuri tällaiset ristiriidat kiehtovat minua säveltäjänä. Samaa käytäntöä voi käyttää hyödyksi valokuväsäveltämisessä. Synkästä valokuvasta voi syntyä valoisa sävellys, ilman että se veisi mitään pois valokuvasta. Olen samaa mieltä Chydeniuksen kanssa siitä, että lopulta säveltäjä määrittää omilla musiikillisilla valinnoillaan mitä haluaa tai ei halua tekstistä nostaa esille (Lehtonen & Tiihonen 1976, 84). Samaa ajatusta hyödynsin itse valokuväsäveltämisessä. Omilla valinnoillani poimin valokuvasta itseäni kiinnostavat asiat.

3.2 Tuomas Kantelinen

Säveltäjä Tuomas Kantelinen kertoo olevansa erityisen kiinnostunut kuvista ja hetkistä. Kantelistä kiehtovat jaksot, jotka ovat vastakohtaisia toisiinsa nähden. Kantelinen säveltää paljon elokuvaan ja toteaa, että kohtausten sisällä musiikki ei pahemmin kehity, joten sävellyksen luonteen pitää olla heti tunnelmaan sopiva. Kantelinen toteaa, että hänen sisäinen vaistonsa sanoo, koska siirtyä seuraavaan vaiheeseen. Vaikeinta on kuitenkin liittää eri jaksot soljuvaksi kokonaisuudeksi. Eri osasten pitää muodostaa teos, jossa draama pysyy yllä. Kantelisen mielestä monet sävellykset ovat erilaisten jaksojen summa. Sävellykset syntyvät alue, jakso kerrallaan. (Torvinen & Tuovinen 2002, 75.)

Sävellystekniikkansa Kantelinen kiteyttää lauseeseen ”on kerrosten huomaimista, monikerroksisen tapahtuman hahmottamista ja rakentamista”. (Saarela 2000, 155). Kantelinen vertaa säveltämistä maalaamiseen: se tapahtuu kerros kerrokselta. Ensin hän tekee suuret suuntaviivat, sitten yksityiskohdat. (Torvinen & Tuovinen 2002, 73.) Kantelisella on tapana säveltää pieniä paloja ja aiheita, joita on sitten helppo myöhemmin yhdistellä (Saarela 2000, 131). Itsekin

ajattelen säveltämisen olevan erilaisten kerrosten summa. Aluksi on melodia, jota sitten lähden värittämään esimerkiksi riffeillä, stemmoilla, soinnuilla ja sointiväreillä. Olen myös itse yhdistellyt eri aikoina sävellettynä osia toisiinsa, jolloin niistä on syntynyt kokonainen laulu.

Yleensä elokuvamusiikki on kuvaa tukevaa tai kommentoivaa. Musiikki kuljettaa kerrontaa ja pyrkii synnyttämään uusia tuntemuksia. Tämän takia säveltäjän ei pitäisi pelätä yksiselitteisyyttä ja yksinkertaisuutta. (Saarela 2000, 147.) Tästä huolimatta ei ole tavatonta, että musiikki on saatettu säveltää ja jopa äänittää ennen kuvauksia. Kun elokuvaa sitten leikataan, joutuu musiikkiakin pilkkomaan ja asettelemaan elokuvaan sopivaksi. Tämän takia Kantelinen säveltää paljon ylimääräistä materiaalia, koska ei ikinä tiedä mitä lopulta tarvitaan. Kantelinen muistuttaa elokuväsäveltäjiä, että olisi hyvä jos musiikki toimisi tarvittaessa myös omillaan, ilman kuvaa (Saarela 2000, 149, 151). Omassa projektissani pyrin juuri siihen, että valokuva ja sävellykset toimisivat yhdessä mutta myös erillään toisista. Mielestäni onnistuin tässä hyvin.

Tärkeintä säveltämisessä Kanteliselle on kysymys ”minkä takia”. Kantelinen tutkii eniten sen henkistä ja tunteellista puolta. Hän haluaa selvittää, mikä on musiikin tarkoitus ja tekemiseen pakottava voima. (Saarela 2000, 126.) Kantelinen kokee, että säveltämistä ei voi olla ilman ihanteita. Hän myös uskoo, että säveltämiseen, jota kutsutaan myös luomiseksi, tarvitaan Luoja. Kantelinen ajattelee, että kaikki ei voi olla hänestä itsestään lähtöisin, vaan tarvitaan myös jotain suurempaa. (Torvinen & Tuovinen 2002, 76.) Itse en ole vielä päässyt säveltämisessä niin syvälle, että olisin pohtinut sen syvintä olemusta. Sävellän koska se tulee minulta luonnostaan ja tuntuu, että se on osa minuuttani. Ehkä kuitenkin joku tai jokin suurempi voima on halunnut antaa minulle tämän lahjan? Ehkä minä välitän jotakin suurempaa itseni kautta? Se on ainakin varmaa, että haluan herättää ihmisissä tunteita ja ajatuksia sävellyksieni kautta. Haluan kertoa tarinoita.

Erityisen tärkeänä Kantelinen pitää opettaja–oppilassuhdetta. Ohjeeksi tuleville säveltäjille Kantelinen antaa sen, että kannattaa hankkia hyvä opettaja. Siihen ei kuitenkaan välttämättä koulua tarvita. Hyvä opettaja voi olla monta asiaa sa-

manaikaisesti: peili, kuuntelija, kaveri ja pelkoa herättävän taitava. Oppilaan ei kuitenkaan pidä tarrautua opettajaansa vaan oppiin. (Torvinen & Tuovinen 2002, 73.) Sävellyksen muotoutumisen kannalta täytyy ymmärtää monia itsensänselvyyksiä, joita sitten hiotaan vuosikausia. Kantelinen toteaa, että jos hän itse opettaisi, hän kertoisi nämä perusasiat suoraan ensimmäisellä tunnilla. Tämä nopeuttaisi havaitsemista ja oppimista. (Torvinen & Tuovinen 2002, 76.) Kantelinen lisää, että analysoidessa työtapoja muita varten oppii opettajakin samalla parhaiten (Saarela 2000, 129). Koen että olen itsekin saanut paljon työkaluja ja neuvoja eri opettajilta omaan sävellystyöhöni. Opettajat ovat antaneet paitsi uusia näkökulmia ja ideoita, myös henkistä tukea ja uskoa omaan tekemiseen. Olen myös oppinut todella paljon itse opettamalla muille laulua.

3.3 Einojuhani Rautavaara

Einojuhani Rautavaara, yksi maailmanlaajuisesti arvostetuimmista suomalaisista säveltäjistä, on hyvin tuottelias. Rautavaaralla on kyky vastata kulloisenkin tehtävän haasteeseen ilman, että menettäisi musiikkinsa persoonallisia peruspiirteitä. Hänene ilmaisussaan on jännitteisyyttä, mutta samalla pehmeää ja täyteläistä soinnikkuutta. Hänen tyyllistään sijoitustansa on kuitenkin vaikea määrittellä, kuten monen muunkin nykysäveltäjän. Rautavaara keskittyy enemmän melodiaan, harmoniaan ja sointiin kuin rytmiin. (Salmenhaara 1976, 133.) Itse koen olevani parhaimmillani melodian ja soinnin kanssa. Harmonian ja rytmin käsittely vaativat erityistä harjoittelua omassa sävellystyössäni.

Aivan kuten itselläni Rautavaara kertoo, että hänen musiikkinsa syntyy aina kontaktista johonkin tunnelmaan. Hän kanavoi musiikkiinsa jonkin tilanteen, näyn, maiseman, tarinan tai henkilön. Rautavaara ajattelee, että ensin on energiaa, ja tämän energian jännitteen lopputulos voi sitten olla esimerkiksi musiikkia. (Salmenhaara 1976, 135.) Minullakin on usein sävellyksen lähtökohtana jokin tarina, tilanne tai tunnelma. Tässä projektissa lähtökohtani on valokuva. Joskus saatan vain ryhtyä soittamaan jotain, mutta nopeasti musiikki assosioi minut johonkin tunnelmaan. Sävellyksen takana pitää aina olla jokin ajatus, jokin muukin tarkoitus kuin pelkkiä säveliä peräkkäin.

Rautavaaran mielestä on tarpeellista, että säveltäjä pystyy soittamaan sävellyksensä jotenkin. Jos sävellys on tehty vain teoreettisesti paperille, se voi tulla nopeasti tehdyksi ja jäädä etäiseksi. Säveltäjän pitää saada fyysinen kosketus sävellykseensä. (Aromäki 1980, 240.) Rautavaara kertoo itsekin säveltäneensä nuorempana tekniikkalähtöisesti. Hän kuitenkin oppi, että musiikki ei ole vain nuotteja, jotka pistetään tiettyyn järjestykseen vaan tietynlainen soiva elämys, joka täytyy saada elämään soittimilla. (Aromäki 1980, 243.) Tässä asiassa olen Rautavaaran kanssa täysin samaa mieltä.

Säveltämiseen kuten muihinkin taiteenmuotoihin liittyy aina myös tietynlaisia rajoitteita ja sääntöjä. Rautavaara kiteyttääkin, että jos tekee taidetta, ensimmäisenä tulee hyväksyä rajoitukset. Taidetta ei voi tehdä täydellä vapaudella. (Aromäki 1980, 256.) Tämä on mielestäni huojentava ajatus. Jos en esimerkiksi pysty laulamaan kuin tietyllä ambituksella eli sävelalueella (Mute 1998), minun tulee hyväksyä se, että minun ei kannata säveltää tietynlaista laulua. Aivan kuten jollakin soittimella ei saa soitettua kaikkia ääniä. Tietynlaiset reunaehdot helpottavat sävellystyötä. Olisi hyvä asettaa itselleen edes jonkinlainen lähtökohta mistä lähtee säveltämään. Oli se sitten sävellaji, tyyli, tarina tai vaikkapa elokuva. Valokuväsäveltämisessä lähtökohtana toimii valokuva.

Aivan kuten Tuomas Kantelinenkin, Rautavaara kokee teostensa olevan jostain muualta kuin hänestä lähtöisin. Säveltäjä toimii välikappaleena. Sävellys on aina ollut olemassa, ja säveltäjän tehtävä on saattaa se maailmaan. (Aromäki 1980, 245.) Nämä ajatukset herättävät minussa suurta kiinnostusta. Ehkä minunkin olisi syytä pysähtyä kuuntelemaan itseäni ja sävellyksiäni. Mitä ne tahtovat kertoa minulle?

4 Valokuvaus

Valokuvia näkee nykyisin kaikkialla. Eikä mikään ihme, että siitä on tullut yksi yleisimmistä harrastuksista (Freeman 2012, 6). Itsekin olen pidemmän aikaa ollut kiinnostunut valokuvista ja valokuvaamisesta. En vain ollut ennen viime vuotta löytänyt itsestäni rohkeutta toteuttaa tuota haavetta. Silloin ostin Olym-

pus E-PL2 -digitaalikameran, jota käytin myös tässä projektissa. Valokuvaajana olen vasta-alkaja. Valokuvaan omaksi ilokseni, eikä minulla ole tällä hetkellä mitään suurempia tavoitteita valokuvaamisen suhteen. Toki halusin kehittyä myös valokuvaajana projektin aikana, mutta se ei ollut tämän opinnäytetyön kannalta merkittävää.

Opinnäytetyöni perustuu ajatukseen, että kuka tahansa pystyy ottamaan valokuvia ja toteuttamaan itseään niiden kautta, ilman että tarvitsee olla teknisesti lahjakas. Sama pätee myös musiikkiin ja säveltämiseen. En käsitellyt kuviani mitenkään, vaan pidän niemenomaan kuvien aitoudesta ja rehellisyydestä. Mikko Hietaharju kirjoittaa kirjassaan *Kuuntele kuvaa – näkökulmia valokuvan tulkintaan*, kuinka kohteen valinta ja rajaus sekä tekniset valinnat ovat seurausta kuvaajan persoonasta. Ne kertovat myös kuvaajan taidoista, mutta ennen kaikkea hänen arvostuksestaan. Sitä kuvaat, mitä olet. (Hietaharju 2010, 9.) Tämän saman ajatuksen voisin siirtää myös säveltämiseen. Sitä sävellät, mitä olet.

Toimin tässä projektissa useassa eri roolissa: tutkijana, valokuvaajana, katsojana, säveltäjänä, sanoittajana, sovittajana sekä esittäjänä että kuuntelijana. Väisämättä oli selvää, että kuvaustilanteessa tekemäni valinnat sekä vallitseva ilmapiiri vaikuttivat siihen, minkälainen kuvasta tuli ja miten tulkitsin kuvaa myöhemmin. Myös se, minkälaisessa mielentilassa olin kuvaushetkellä, vaikutti syntyvän kappaleen tunnelmaan. Se miten kuva ja kuvaustilanne vaikuttivat sävellystyöhöni, oli kaikkien näiden osien summa. Kaikkia ratkaisuja en pysty perustelemaan, mutta juuri siihenhän taiteen tekemisen mysteeri perustuu. Kaikkea ei pysty eikä tarvitse selittää.

5 Äänen ja kuvan liitto

Mielestäni kuvassa ja musiikissa on paljon samoja piirteitä. Jokainen voi tulkita ja ymmärtää molempia taiteenmuotoja omalla tavallaan. (Lehtiranta 2004, 19.) Niistä voi myös nauttia, vaikka ei ymmärtäisikään mitä taiteilija on niillä halunnut sanoa. Joskus taiteilija ei ole yrittänytkaan kertoa teoksellaan mitään sen kummempaa, vaan on jättänyt teoksensa auki, kaikkien oman tulkinnan varaan. Mo-

lemmat taidemuodot herättävät meissä tunteita ja muistoja. Molemmista nauttimiseen vaaditaan aisteja. Chydeniuskin on todennut, että musiikki on taidemuotona voimakkaasti tunteisiin vetoavaa (Lehtonen & Tiihonen 1976, 81).

Valokuvaan liittyy poikkeuksia lukuun ottamatta aina näkeminen, musiikkiin kuuleminen, mutta kuten Hietaharju teoksessaan mainitsee kuullun ja nähdyn tulkintoihin sekoittuvat muutkin aistit (Hietaharju 2010, 16). Musiikkia kuunnellessamme voimme nähdä mielessämme maisemia ja tunnelmia, joita musiikki meissä herättää. Itselläni tämä on hyvin yleistä. Huomaan kuvittavani kuultua tai itse tuotettua musiikkia päässäni ja se viekin minut mitä mielikuvituksellisimpiin paikkoihin. Valokuvasta voi vastaavasti tulla mieleen ääni tai vaikkapa tuoksu. Joskus tämä kokemus voi olla flow-tila, luovan prosessin subjektiivinen kokeminen. Tämä tila nousee niin nautinnolliseksi, että kaikki muu sen rinnalla on toisarvoista. Ihminen oppii kontrolloimaan sisäistä elämäänsä ja pystyy kohdistamaan psyykkisen energiansa itselleen arvokkaaseen toimintaan. (Uusikylä & Piirto 1999, 65.)

Entä sitten kun nämä kaksi liitetään yhteen? Molemmat toimivat jo itsenäisinä voimakkaasti. Uskon kuitenkin, että molemmat voivat toisiaan tukien joko tuoda jotain uutta tai vastaavasti viedä jotain pois. Yhdessä ne voivat herättää meissä täysin uusia ajatuksia ja reaktioita, joita ne eivät yksinään olisi välttämättä tehneet. Itseäni kiinnosti tutkia opinnäytetyössäni, miten sävellyksiini vaikutti se, että loin ensin tarkan kuvan, jonka pohjalta kappaleen sävelsin, sen sijaan että olisin luonut maiseman vasta kappaleen tekovaiheessa tai jopa vasta kun kappale oli valmis.

Kun aloitin opinnäytetyön työstämisen mieleeni ei heti tullut yhtään yhteistyötä, teosta tai projektia, jossa olisi käsitelty tai hyödynnetty ääntä ja valokuvaa yhdessä. Kirjallisuuttakin oli vaikea löytää. Tämä sai minut vain enemmän vakuutuneeksi, että tätä aihetta olisi hyvä tutkia enemmän. Pian kuitenkin muistin erään merkittävän teoksen, joka pohjautuu juuri kuvan ja musiikin yhdistämiseen. Venäläisen romantiikan ajan säveltäjän Modest Musorgskin (1839–81) pianosarja *Näyttelykuvia* (1874) on juuri tällainen.

Teos syntyi Musorgskin edesmenneen ystävän, taidemaalari Viktor Hartmannin muistonäyttelyn taulujen pohjalta. Sävellykset syntyivät hyvin pian ystävän poismentyä ja ne valmistuivat ennätysellisen nopeasti. Oliko kyse sitten palavasta halusta kunnioittaa ystävää vai herättivätkö maalaukset säveltäjässä uudenlaista luovuutta? Näyttelykuvia koostuu kymmenestä maalausta kuvaavasta kappaleesta ja viidestä kävelyjaksosta. Kävelyt kuvaavat Musorgskin tunnelmia, kun hän siirtyy taululta toiselle. Niistä selviää, millaisia tunteita edeltävä kuva on herättänyt. (Isopuro 1991, 142.) On erittäin mielenkiintoista, että Musorgskin teokset eivät ainoastaan kuvaa taulujen maailmaa vaan myös sitä, millaisia tunnelmia ne saavat säveltäjässä aikaan jälkeinpäin. Voisi päätellä, että Musorgskia on nimenomaan kiinnostanut maalauksien herättämät tunteet ja mielikuvat, kuin että tulkinta olisi jäänyt vain pintapuoliseksi maalauksien esittelyksi.

Jos hyppäämme historiassa eteenpäin, yksi merkittävin kuvan ja musiikin yhdistäjä on elokuva. Musiikilla saadaan kuvaan uutta informaatiota. Kohtaukseen voidaan rakentaa, mikä tahansa tunnelma musiikin avulla ja sitä pystytään muuttamaan nopeasti, vaikka tapahtumapaikka pysyy samana. Sven Hirnin kirjassa *Kuvat kulkevat* Hirn kartoittaa Suomen tilanteen juuri ennen elokuvan tuloa ja pian sen jälkeen. Hirn kertoo näytännöistä, joita kiertelevät esittäjät järjestivät. Nähtäville tuotiin mm. panoraamoja ja maantieteellisiä kuvia, joskus kertojan selostamina, joskus musiikin säestyksellä. Monenlaisilla esityksillä houkuteltiin yleisöä, mutta laadukkaimpia lienevät olleet skioptikon-kuvat, kuultokuvasarjat. (Juva 1995, 20.) Näissä esityksissä kuvia väritettiin musiikilla. Ehkä musiikilla haluttiin myös herättää tietynlaisia tunteita katsojissa? Musiikilla voidaan ilmaista koko inhimillistä tunneskaalaa tavalla, johon tiedettävästi ei mikään muu taidemuoto yllä. Musiikilla onkin erityisasema vaikuttaa ihmisen emotionaaliseen puoleen, johon logiikalla ja tietoisella mielellä ei juuri ole pääsyä. Juuri tähän perustuu myös musiikin tärkeä rooli elokuvissa, joissa se toimii tunnelmien luojana ja tapahtumien ennakoijana. (Lehtiranta 2004, 88–89.)

Samalla periaatteella voimme mielestäni käyttää musiikkia hyväksi myös valokuvassa. Voimme luoda valokuvan ympärille täysin uuden maailman ja näkökulman tai tukea jo kuvassa olevaa informaatiota. Voimme yrittää herättää katsoijassa haluamamme tunnetilan. Päätös siitä, haluammeko tukea valokuvassa

nähtyä maailmaa vai tuoda siihen jotain täysin erilaista musiikin avulla, on jokaisen säveltäjän oma päätös.

6 Projekti

Ennen varsinaisen sävellysprojektin alkua luin kirjallisuutta aiheesta, katselin eri valokuvaajien teoksia ja tutkin erilaisia blogeja. Mietin muun muassa omia sävellystapojani, minkälaisista valokuvista henkilökohtaisesti pidän ja minkälaisen blogin haluan itse perustaa. Halusin perustaa blogin, joka olisi visuaalisesti selkeä ja tyylikäs, helposti luettava ja jossa kaikki tarpeellinen informaatio olisi helposti löydettävissä.

En tietenkään voinut ennustaa, minkälaisia valokuvia tulisin ottamaan tai millaisia sävellyksiä niistä syntyisi. En myöskään halunnut ennakoida sitä, mistä aiheista tai paikoista tulisin ottamaan kuvia. Tietysti alitajuisesti leikin eri vaihtoehtoilla ja mietin, minkälaisilla tavoilla voisin lähteä kuvia aukaisemaan. Esimerkiksi valitsenko kuvaan jonkun yksityiskohtaisen esineen, ja teen kappaleen juuri siitä, vai otanko laajemman kuvan ja teen siitä hyvin suurpiirteisen sävellyksen. Mietin myös miten kävisi, jos vaihtaisinkin ajattelutapaa: tekisinkin yhdestä esineestä hyvin väljästi siihen liittyvän laulun ja laajasta kuvasta nappaisikin jonkin yksityiskohtaisen asian ja tekisi laulun vain sen ympärille. Mahdollisuuksia tuntui olevan vaikka kuinka paljon.

Suunnittelin aikataulun niin, että projekti alkoi viikolla 24 kesäkuussa 2014. Tällä viikolla aloitin ottamaan valokuvia ensimmäistä varsinaista sävellysviikkoa varten. Blogin aloitin 16.6.2014. Tein päätöksen, että säveltäisin ensin kolme viikkoa, minkä jälkeen pitäisin viikon taukoa. Sen jälkeen työskentelin kolme viimeistä viikkoa taas yhtäjaksoisesti. Tavoitteinani oli saada joka viikko otettua uusi valokuva, tehtyä jonkinlainen sävellys ja kirjoitettua joka päivä blogiin työskentelyn vaiheista. Minulla oli myös tavoitteena saada mahdollisimman paljon lukijoita blogilleni ja synnyttää keskustelua aiheesta. Toivoin, että löydän uusia keinoja säveltää ja ymmärrän projektin jälkeen itseäni ja työskentelytapojani

paremmin. Parhaassa tapauksessa valokuvasta säveltämisestä tulee uusi sävellysmetodi itselleni ja pystyn hyödyntämään sitä myös tulevaisuudessa.

6.1 Aloitus

Aloitin projektini perustamalla blogin Wordpress.com-julkaisualustalle osoitteeseen www.minttuhellsten.fi, jonka pohjalle on tarkoitus tehdä myöhemmin oma artistisivu. Olen aikaisemmin pitänyt blogia samalla alustalla ollessani opiskelijavaihdossa Ruotsin Malmössä. Kirjoitin ja valokuvasin vaihdon aikaista kokemuksista, joten minulla oli jo hieman kokemusta blogin pitämisestä. En koe olevani kirjoittajana parhaimmillani, mutta olen ajatellut, että jos saan välitettyä ajatukseni lukijalle, se riittää. Seuraan myös muiden kirjoittamia blogeja aktiivisesti ja erityisesti nautin kuvien katselemisesta. Ne kun toisinaan kertovat niin paljon enemmän kuin pelkkä teksti. Käytin myös itse tekstin ohella hyväkseni valokuvia.

Projektini eteni niin, että edeltävällä viikolla valokuvasin ympäristöä ja näistä viikon aikana otetuista kuvista valitsin yhden, jonka pohjalta lähdin säveltämään. Julkaisin tuon kuvan viikon alussa blogissa. Viikon aikana kirjoitin sävellysprosessistani päiväkirjamaisesti: millaisella aikataululla toimin, mitä huomioita tein itsessäni ja mikä onnistui tai epäonnistui. Viikon lopuksi äänitin kappaleen. Kolmella ensimmäisellä viikolla äänitimme kappaleet Joensuun Tiedepuiston Cadimef-studiolla ja kolmella viimeisellä viikolla Zoom R16 -äänityslaitteella. Julkaisin kappaleet Soundcloud.com-sivustolla, josta linkitin ne blogin puolelle. Valokuvien ottaminen, säveltäminen, kappaleen soittaminen ja äänittäminen ajoittuivat viikkotasolla päällekkäin. Tämä toi lisähaastetta aikatauluttamiseen, koska minun piti varata riittävästi aikaa kaikkien toteuttamiseen kunkin viikon aikana. Lisäksi tein muita opintoja ja töitä projektin aikana, joten ajankäyttö tuli suunnitella huolellisesti. Onnistuin tässä mielestäni kuitenkin hyvin ja jokainen viikko toteutui aikataulun kannalta niin kuin pitikin. Ajatukseni oli kirjoittaa blogiin joka päivä, mutta viimeisillä viikoilla tämä ei aivan toteutunut. Se ei kuitenkaan vaikuttanut projektin etenemiseen.

6.2 Ensimmäinen viikko

Alusta asti minulle oli selvää, että pyrin tietoisesti poistamaan turhaa itsekriittisyyttä itsestäni projektin aikana. Viikko on lyhyt aika sävellysprosessille, ja tiedostin, että kappaleet eivät ehdi hioutua täysin valmiiksi siinä ajassa. Julkaisin siis kappaleet sellaisina, kuin ne viikon aikana ehtivät muodostua. En myöskään käsitellyt valokuviani mitenkään. Yritin kirjoittaa mahdollisimman yksinkertaisesti, jotta myös henkilö, joka ei tunne musiikkitermistöä hyvin voisi saada mahdollisimman paljon irti blogista. Blogin ajatuksena ja kannustimena oli, että kuka tahansa pystyisi ottamaan valokuvan ja tekemään kappaleen sen pohjalta.

Ensimmäinen varsinainen projektiviikko alkoi itse asiassa jo sävellysviikkoa edeltävällä viikolla valokuvien ottamisella. Projektia suunnitellessani tein tietoisin valinnan, että haluan ottaa itse valokuvat ja näin ollen sävellysprosessini alkoi jo tuosta kuvanottohetkestä. Valinnat, joita tein kuvaa ottaessani vaikuttivat itse sävellykseen: mistä kohteesta otin kuvan, minkälainen tunnelma kuvaushetkellä oli ja miten esimerkiksi rajasin kuvan. Ensimmäisellä viikolla minulle oli selvää, minkä kuvauspaikan kuvista halusin valita kuvan. Olimme erään bändin kanssa keikalla Kesälahdella, ja keikkapaikka osoittautui hyvin inspiroivaksi. Paikassa oli myös täysin omanlaisensa tunnelma, joten sekin kiehtoi minua. Otin siellä paljon valokuvia ja minulle oli melko selvää, että haluan tehdä juuri sieltä otetuista kuvista ensimmäisen viikon laulun. Vaikeampi tehtävä olikin sitten valita yksi kuva niistä kaikista.

Ensimmäinen varsinainen blogin sävellysviikko alkoi siis valokuvan valinnalla. Kuvaksi valikoitui valoisa kuva puutarhasta (liite 1). Pidin kuvan suurpiirteisyydestä ja siitä, että siitä voisi saada aikaan vaikka minkälaisen kappaleen. Valokuva muistutti hieman maalausta. Halusin myös tietoisesti valita aurinkoisen kuvan, koska minulla on tapana säveltää melko synkkiä kappaleita ja halusin yrittää säveltää valoisamman kappaleen. Projektin edetessä huomasin, että valokuvissa esiintyvä valo vaikutti paljon syntyneiden kappaleiden tunnelmaan. Toki onhan valokuva nimensä mukaisesti kuva, joka muodostuu valoherkälle pinnalle valon vaikutuksesta. (Suomisanakirja 2013.)

Ensimmäisenä syntyi ajatus valokuvan ja kappaleen nimestä. Minulla on usein tapana keksiä kappaleille ensin nimet, ennen kuin ne ovat edes syntyneet. Valitsen aiheen, jonka ympärille alan laulua rakentamaan. Minulla on tälläkin hetkellä muistikirjoissa paljon laulujen teemoja, mistä haluaisin tehdä kappaleen. Tässä tapauksessa valokuva kokonaisuutena toimi eräänlaisena laulun nimenä. Ensimmäisen viikon valokuva sai nimekseen *Salainen puutarha* ja sen pohjalta lähdin säveltämään. Kuvan ja aiheen valinnan jälkeen asetuin pianon ääreen. Olen tehnyt eniten lauluja pianolla ja se tuntui luonnollisella valinnalla aloittaa projekti. Nimestä syntyi muutamia lauseita, joita sovitin rytmisesti sopimaan kappaleen melodiaan.

Ensimmäinen viikko lähti käyntiin tehokkaasti. Sain ensimmäisenä päivänä tehtyä melodian ja hieman sovitusta ja lyriikoita. Viikko sijoittui juhannusviikolle, jonka takia aikataulu oli kiireinen. Seuraavina päivinä viimeistelin sovituksen, mietin instrumentaatiota ja tein nuotinnoksen Sibelius-nuotinnosohjelmalla. Äänitin myös jokaisella viikolla sävellyksistä Garageband-ohjelmalla version, jonka sitten lähetin soittajille ja äänittäjälle kuuntavaksi ennen äänityspäivää. Lähetin myös nuotin ennakkoon tutkittavaksi. Tämä helpotti kanssasoittajien valmistautumista.

Säveltäessäni pidin valokuvaa esillä koko ajan. Katselin sitä samalla kun soitin ja lauloin. Yritin tätä kautta päästä kuvan maailmaan sisälle. Ensimmäisellä viikolla sävelsin todella intensiivisesti ja unohdin pitää riittävästi taukoja. Aloin jossain vaiheessa tulla kuuroksi omalle tuotokselleni. Seuraavilla viikoilla olin jo viisaampi tämän asian suhteen. On tärkeää jättää asioille kypsytysaikaa ja pitää hautomisvaiheita. Tällainen vaihe on usein välttämätön luovan prosessin aikana. Sinä aikana alitajunta ehtii tehdä työtä puolestasi ja usein juuri silloin ideat syntyvät. (Koski & Tuominen 2004, 195.) Aloitin lähes jokaisen sävellyspäivän kuuntelemalla edellisen päivän äänityksiä ja katselemalla valokuvaa uusin silmin. Tuntuikin, että joka päivä näin kuvassa jotakin uutta ja samalla sävellykseen tuli uusia värejä.

Pohdin ensimmäisellä viikolla paljon kuvan ja musiikin suhdetta. Mietin olinko ollut uskollinen kuvalle ja olisiko minun pitänyt ottaa siitä enemmän elementtejä.

Ajatus siitä, että kappaleet olisivat olleet enemmän äänimaisemia ja valokuvaa värittäviä kuulokuvia, haihtui nopeasti. Tein valinnan, etten halunnut tehdä kappaleista liian ilmeisiä ja maalailevia – valokuva toimi enemmänkin kimmokkeena ja inspiraationa sävellystyölle. Lyriikatkin astuivat kuvioon ensimmäisestä viikosta lähtien, sillä valokuvasta sai napattua paljon ideoita sanoituksiin. Ikään kuin olisi kertonut, mitä kuvassa näkyi ja minkälaisen tarinan se kätki taakseen. Tämän jälkeen mietin, täydentävätkö kuva ja musiikki enää toisiaan vai ovatko ne omia itsenäisiä teoksiaan. Jälkikäteen ajateltuna ne toimivat molemmin päin, sekä itsenäisinä teoksina että yhdessä.

Lyriikoiden tekeminen osoittautui kaikkein haastavimmaksi osuudeksi ja niiden tekemisessä menikin joka viikko eniten aikaa. Sanoitusten tekeminen onkin mielestäni aina ollut vaikein osa-alue laulujen tekemisessä. Projektin myötä siihenkin alkoi tulla rutiinia ja olen positiivisesti yllättynyt, kuinka hyvin lopulta onnistuin.

Viikossa ehti käydä samat kaikkiin luoviin prosesseihin liittyvät vaiheet läpi, mutta pikavauhdilla. Luova prosessi kuvataan usein englantilaisen sosialistin Graham Wallasin (1926) neljän vaiheen kautta. Ensimmäiseksi on valmisteluvaihe, jonka aikana pyritään löytämään ongelma ja asetetaan tavoitteet. Seuraavaksi tulee kypsyttelyvaihe, jossa aihe voidaan jättää hautumaan joksikin aikaa. Kolmanneksi on oivallusvaihe, jolloin ratkaisu syntyy jonkinlaisena ahaa-elämyksenä. Neljännessä eli viimeisessä toteamisvaiheessa ratkaisu testataan ja se joko hyväksytään tai hylätään. (Uusikylä & Piirto 1999, 63.) Samalla tavalla, kun yhdessä viikossa ehti käydä prosessin vaiheet läpi, myös kuuden viikon projekti kokonaisuudessaan muodosti ison luovan prosessin kaaren.

Jokaiseen viikkoon kuului kyseenalaistaminen. Minulla sävellysprosessiin kuuluu se, että kappale kuulostaa vuoroin hirveälle, vuoroin hyvälle. Niin kävi myös kuluvien viikkojen aikana. Seuraavana päivänä kappale saattoi kuulostaa omaan korvaan aivan erilaiselta kuin edellisenä päivänä. Usein joutuu myös miettimään, onko kappale kopioitu jostain jo olemassa olevasta sävellyksestä.

Ensimmäisen viikon sävellys äänitettiin Joensuun Tiedepuiston Cadimef-studiolla. Äänittäjänä toimi opiskelukaverini Roosa Tourunen. Soittajina toimivat Emma Kähkönen pianossa ja taustalaulussa sekä Joonas Ojajärvi, joka soitti citterniä. Lauluosuudet hoidin itse. Treenasimme ensimmäisen kerran yhdessä studiossa, jonka jälkeen äänitimme laulun liveinä. Olin todella tyytyväinen ensimmäiseen työskentelyviikkoon ja hämmästyin kuinka kivuttomasti ja nopeasti asiat sujuivat. Varmasti kyseessä oli osaksi uutuuden intoa.

6.3 Toinen viikko

Seuraavalla viikolla iski ahdistus. Tuntui, että kaikki voimat ja ideat oli jo käytetty ensimmäisellä viikolla. Minulla oli myös tarve yrittää tehdä parempi laulu kuin edellisellä viikolla. Aluksi en meinannut pystyä valitsemaan viikolle kuvaa. Olin saanut otettua todella vähän valokuvia edellisellä viikolla, joka saattoi johtua siitä etten vielä osannut hahmottaa projektin kokonaisaikataulutusta kunnolla. Kun sitten lopulta valitsin kuvan (liite 2), minulla ei ollut mitään tunnesidettä siihen. Kuvaustilanteessa minulla ei ollut mitään tietoa, että valitsisin juuri sen kuvan, eikä tilanteesta jäänyt mitään muistijälkeä. Valo kuitenkin kiehtoi minua tälläkin kertaa. Se, kuinka dramaattiset säteet heijastuivat parvekelasien läpi.

Aloitin taas aluksi improvisoimaan kuvan pohjalta. Kokeilin soittaa pianolla ja kanteleella erilaisia melodia- ja riffiaihioita, tein sointukiertoja ja yritin laulaa niiden päälle jotakin. En kelpuuttanut mitään. Kaikki tuntui saman toistamiselta, omilta maneereiltani. Yhtenä pyrkimyksenäni tässä projektissa minulla oli omien sävellysmaneerien poistaminen tai ainakin uusien tapojen löytäminen. Toisen viikon aluksi se tuntui ylitsepääsemättömälle. Minulla on tapana säestää itseäni joko pianolla tai harmoonilla, kun laulan ja teen sävellyksiä. Pianonsoittotaitoni ovat rajalliset ja tästä voi johtua, että teen samantyyllisiä ratkaisuja sävellyksiin ja lauluni kuulostavat omaan korvaani samanlaisilta. Yleensä laulut heräävät viimeistään siinä vaiheessa henkiin, kun kuulen ne soitettuna jollakin toisella soittimella tai kun joku muu esittää niitä. Annoin siis aihoiden levätä yön yli. Seuraavilla viikoilla kokeilin tehdä sävellyksiä muillakin soittimilla ja se osoittautui erittäin antoisaksi.

Toisena päivänä aloitin puhtaalta pöydältä. Keksin toisenlaisen lähestymistavan kuvaan ja kuvan tarina kääntyi ympäri. Minulle oli tärkeää tietää ennen säveltämisen aloittamista, millaisen maailman haluan valokuvan ympärille rakentaa. Onko kuvan maailmassa kertojaa? Mikä on hänen suhteensa kuvan ympäristöön? Millainen ympäristö rajautuu kuvan ulkopuolelle? Mitä kuvassa on mahdollisesti tapahtunut ennen tai jälkeen kuvanoton? Näitä asioita mietin jokaisella viikolla. Tarinan keksimisen jälkeen lyriikat muodostuivat nopeasti. Yritin tehdä sanat, jotka on kirjoitettu hieman pilke silmäkulmassa, koska minulla on ollut tapana tehdä melko vakavia sanoituksia. Huomioin myös, että sanoituksiini on lähes aina tullut riimit. Niin myös toisella viikolla, mutta tähän asiaan kiinnitin huomioita myöhemmillä viikoilla. Melodia ja osa sanoista syntyivät yhtä aikaa bassoriffin kanssa. Soitin pianolla riffiä, johon keksin vastauksen laululla. Tätä jonkin aikaa pyörittäessäni minulle vakiintui tietty riffi ja tietty laulumelodia.

Toisella viikolla minulla meni todella kauan, ennen kuin pystyin päästämään ensimmäisen viikon laulusta irti. Se soi päässäni jatkuvasti. Viikko tuntui niin lyhyeltä ajalta, että olisin kaivannut väliviikkoa kahden sävellysviikon väliin. Minusta tuntui, että en ollut saanut ensimmäistä kappaletta valmiiksi tuossa ajassa ja olisin halunnut vielä jatkaa sen tekemistä. Loppuviikosta kuitenkin pystyin jo keskittymään täysin uuteen sävellykseen. Toisella viikolla muistin ottaa paremmin aikaa valokuvien ottamiseen, ja seuraavan viikon kuva oli jo tuolloin mietittynä. Minulla oli kuvaushetkellä jo ajatus, mistä aiheesta haluan seuravalla viikolla tehdä laulun. Tämä helpotti seuraavan viikon aloitusta todella paljon.

Äänitimme myös toisen viikon kappaleen Joensuun Tiedepuistolla. Roosa Tourunen toimi edelleen äänittäjänä, ja tällä kertaa hän myös soitti haitaria. Minä lauloin ja soitin melodicaa. Kappale osoittautui studiossa hieman haastavaksi. Tempon pitäminen tuotti ongelmia ja yhteen soittaminen oli haastavaa. Samanlaisia ongelmia esiintyi myös ensimmäisellä viikolla. Erityisesti tempon pitämiseen piti keskittyä erityisen paljon. Päätimme äänittää toisen viikon kappaleen osissa. Laulu ja haitari äänitettiin yhtä aikaa ja melodica jälkiäänitettiin. Kahden viikon jälkeen minulle tuli olo, että tuotan liikaa stressiä kanssasoyttajilleni. Harva pystyy omaksumaan jonkun toisen tekemää uutta sävellystä tunnissa. Tästä

syystä päätin tehdä seuraavalla viikolla sellaisen kappaleen, että pystyn esittämään sen yksin.

6.4 Kolmas viikko

Olin edellisellä viikolla valokuvaa ottaessani tehnyt jo alitajuisesti päätöksen, minkä kuvan tulen valitsemaan seuraavalla viikolla. Tällä viikolla kuvassa (liite 3) esiintyi tekstiä. Halusin tehdä tuosta vaaleanpunaisilla kivillä tehdystä Juhlaa - sanasta laulun ytimen. Vaaleanpunaisista kivistä assosioitui mieleeni oma vaaleanpunainen ukuleleni. Halusin ehdottomasti tehdä kappaleen sillä. Tällä kertaa pääsin myös kokeilemaan säveltämistä jollakin muulla soittimella kuin pianolla. Uuteen soittimeen tarttuminen inspiroi minua paljon ja laulu syntyi hämmästyttävän nopeasti. Ehkä myös se, että olin tällä kertaa ehtinyt hauduttaa alitajuisesti ajatusta laulusta kuvanoton jälkeen vaikutti sen nopeaan syntyyn.

Kolmas viikko sujui leppoisasti, enkä tuntunut stressaavan turhasta: tässä vaiheessa oli tullut jo rutiinia. Sanoitusten tekeminen oli tälläkin viikolla haastavin osuus.

Kolmannella viikolla mietin mukavuusalueelta poistumista ja epäonnistumista. Pohdin olivatko kappaleeni muuttuneet kehnommiksi viikko viikolta. Tulin kuitenkin siihen lopputulokseen, että olin vain kokoajan pyrkimässä omalta mukavuusalueeltani pois ja tämän seurauksena epävarmuus lisääntyi. Olin kuitenkin ylpeä itsestäni, että uskalsin kokoajan kokeilla jotain uutta. Kun ihminen haluaa löytää uusia tapoja tehdä asioita, on selvää, että matkalle mahtuu loputon määrä virheitä. (Koski & Tuominen 2004, 70.) Pysin myös tietoisesti välttämään teknisesti liian haastavia ratkaisuja kappaleissa, koska en olisi niitä viikossa ehtinyt omaksua.

Jännitin äänittämistä todella paljon joka viikko, vaikka kaikki menikin lopulta aina hyvin. Erityisesti kolmannella viikolla havahduin siihen, että kuulen viikon aikana syntyneen laulun itsekun kunnolla vasta kun se on äänitetty. Tuntui, että en ehtinyt minään viikkona sisäistämään syntynyttä laulua. Sisäistäminen lie-

neekin seuraava askel näiden kappaleiden kanssa, kun olen ottanut niitä ohjelmistooni. En myöskään kokenut osaavani laulaa lauluja vielä äänittämisvaiheessa. Normaalisti kuitenkin harjoitteluaikaa on enemmän ja varsinkin omia sävellyksiä ehtii juurruttaa itseensä paljon kauemmin. Niitä pitäisi ehtiä asettaa itseensä niin psyykkisesti kuin fyysisesti. Toiset laulut voi omaksua heti, toiset kuukausien päästä ja jotkut tarvitsevat jopa vuosia.

Kolmannen ja neljännen viikon välissä pidin viikon tauon. Projektin puolivälissä pidetty tauko osoittautui hyväksi ratkaisuksi. Kolme ensimmäistä viikkoa olivat olleet hyvin intensiiviset ja tuntui, että kaikki ideat oli jo käytetty siihen mennessä. Viikossa ehdin hieman irtautua projektista ja kasata voimia viimeisiä viikkoja varten. Ehdin myös kerrankin ottaa enemmän aikaa kypsyttelyvaiheelle sekä pohtia kaikkea tehtyä ja tulevaa alitajuisesti. Tauon jälkeen oli taas mukava palata projektin pariin.

6.5 Neljäs viikko

Neljäs viikko lähti käyntiin hyvin. Sain tehtyä viikon sävellyksen lähes päivässä valmiiksi. Viikon mittainen tauko säveltämisestä oli selvästi tehnyt hyvää. Olin ehtinyt hyvin ottaa etäisyyttä edellisen viikon sävellykseen ja koko projektiin. Minulla oli myös ollut paljon aikaa ottaa valokuvia edellisellä viikolla. Sain otettua paljon kuvia, mutta tästä johtuen valinnan tekeminen oli hankalaa. Kun olin kuvan valinnut (liite 4), sävellys syntyi kuin itsestään. Päädyin tekemään instrumentaalia, koska olin sillä hetkellä kipeänä ja laulaminen ei tuntunut hyvälle. Ryhdyin hakemaan melodiaa kitaran kanssa, vaikka en juuri osaa sitä soittaa-kaan. Kitara, johon tartuin sattui olemaan d-a-d-g-a-d -vireessä. Hetken kitaralla säveliä näppäiltyäni melodia lähti soimaan päässäni. Tämän jälkeen soinnutin kappaleen harmoonilla, koska kitaransoittotaitoni ovat rajalliset. Lähetinkin nuottinnoksen ja äänitetyn version tutkittavaksi etukäteen kitaristi Antti Schroderukselle, joka soitti lopullisessa äänitystilanteessa kappaleen. Olin todella tyytyväinen viikon sävellykseeni. Kappale on omistettu niille maisemille, jotka valokuvassa näkyvät.

Valitettavasti en osannut kuitenkaan antaa tarpeeksi hyviä ohjeita soittajalle, ja lopullisesta versiosta ei tullut halutunlainen. Huomasin, että ohjeiden antaminen on haastavaa näin lyhyellä varoajalla. Pitäisi pystyä kiteyttämään sävellyksen idea todella hyvin, että siitä saisi vähällä vaivalla juuri sellaisen kuuloisen, kuin sen oli omassa päässään kuullut. Äänitteessä jonka lähetin soittajalle, soitin itse harmoonia, joten oikeanlaista kuulokuvaa ei ehkä välittynyt. Oli hauska huomata miten oma sävellys muuttuu toisen soittamana ja millaisen mielikuvan se toisessa synnyttää. Ja mitä uutta voi sävellykseen syntyä, kun joku toinen hieman sekoittaa pakkaa ja tuo siihen jotakin omaa. Sävellyksen oli tarkoitus olla polska, mutta siitä tulikin jotain aivan muuta. Eikä se lopulta haitannut yhtään. Ensimmäisellä kerralla, kun annan kappaleeni jonkun toisen soitettavaksi, tiedän, että kannattaa antaa tarkempia ohjeita.

6.6 Viides viikko

Toiseksi viimeisellä viikolla oli havaittavissa väsymystä. Kuluneet viikot olivat olleet hyvin intensiivisiä ja voimat alkoivat olla vähissä. Myös projektin loppuajankana vallinneet helteet vaikuttivat olotilaan ja jaksamiseen. Samalla mielessä häämötti ajatus projektin loppumisesta. Tämä osaltaan kannusti jatkamaan.

Viidennen viikon kuva (liite 5) sai minut nappaamaan syliini viisikielisen kanteleen. Kuvan apilapelto vaikutti ensikatsomalta keveältä ja valoisalle. Viritin kuitenkin kanteleen fryygiseen asteikkoon, eli molliasteikkoon joka etenee sekuntiliikkein (Mute 1998). Kuvan tunnelma muuttui heti. Aloin nähdä siinä synkkiä sävyjä ja tummat hahmot kuvan vasemmassa yläkulmassa alkoivat tuntua uhkaaville. Mieleeni tuli eräs lause, jonka ympärille aloin miettimään kappaletta. Keksinkin hokemalle melodia-aihion ja aloitin äänittämään sitä. Kokeilin laulaa siihen erilaisia stemmoja ja kaanoneita eli sävellyksiä jotka perustuvat tarkkaan imitointiin (Mute 1998). Ne toimivat mielestäni hyvin ja ajattelin rakentaa kappaleen niiden pohjalta. Päätin heti, että tulisin laulamaan itse kaiken äänitteelle. Edellisen viikon äänityksen jälkeen tuntui hyvälle tehdä kaikki itse. En halunnut rasittaa ketään ja itsetekemällä olisin itse vastuussa lopputuloksesta. Näin säästin myös ajallisesti, koska ei tarvinnut opettaa kappaletta kenellekään muulle.

Tällä viikolla tein huomion, että kaikki tähänastiset kappaleet olivat olleet ajallisesti lähes yhtä pitkiä. Kestot olivat olleet 4.12, 4.16, 4.11 ja 4.13 minuuttia. Pohdin mistä se mahtoi johtua. En kokenut, että kappaleiden rakenne tai tempot olisivat olleet niin samanlaiset. Viidennen viikon kappale kesti lopulta 4.38 minuuttia ja viimeisen viikon kappale 6.13 minuuttia

Toinen asia, jota mietin, oli sävellysteni vaihtuvat tahtilajit. Vasta kun esitin kappaleen ennen äänittämistä, tajusin, että kappale meni A-osassa 6/8-osaan ja B-osassa 4/4-osaan. Myös ensimmäisen viikon kappaleessa oli käytetty eri tahtilajeja, mutta silloinen ratkaisu oli harkittu. Minulla on aikaisemminkin ollut luonnollinen taipumus tehdä ikään kuin vahingossa vaihtuvia tahtilajeja kappaleiden sisällä. Toinen tapa jota sävellyksissäni esiintyy, on eri asteikkojen käyttö samassa kappaleessa. Yleensä leikin duuri- ja molliasteikkojen kanssa. Tämäkin tulee usein luonnostaan, sen kummempia ajattelematta.

6.7 Kuudes viikko

Viimeisellä viikolla olin erityisen innoissani valokuvasta, jonka pohjalta lähdin säveltämään (liite 6). Olin mielestäni saanut otettua hyvän valokuvan, ja se inspiroi minua. Valokuvan ottohetkellä olin kuuntelemassa keikkaa, ja tunnelma oli hyvin seesteinen ja kaunis. Onnistuin mielestäni ikuistamaan tuon olotilan kuvaan hyvin. Sen pohjalta lähdin myös säveltämään kappaletta. Halusin tehdä maalailevan ja herkän kappaleen.

Tällä kertaa lähdin työstämään tekstiä ennen melodiasa. En ollut koskaan aikaisemmin tehnyt itse ensin tekstiä ja sen jälkeen vasta säveltänyt siihen. Olin kyllä usein tehnyt muiden valmiisiin teksteihin sävellyksiä, mutta oman tekstin tuottaminen on tuntunut vaikealle. Kummallista, että en ole tätä aikaisemmin tehnyt sanoja ensin, koska nautin kuitenkin suunnattomasti valmiisiin teksteihin säveltämisestä. Minusta on hauskaa herättää tekstit eloon ja värittää sanoja musiikilla. Usein jos tekee ensin melodian, siihen joutuu mahdollistamaan sopivat sanat niin, että ne palvelevat melodiasa. Kun taas tekstilähtöisesti sävelletäessä tekee melodian tukemaan tekstiä. Molemmissa työskentelytavoissa on puolensa, ja

minusta on hauskaa kokeilla näitä molempia. Välillä tietysti nämä molemmat tavat sekoittuvat ja melodia sekä sanat syntyvät melkein yhtä aikaa. Tämä on hyvin tyypillistä ainakin minulle. Yllätyin miten helposti sain lopulta tekstiä tuotettua. Ajattelin, että tässä kappaleessa pärjään vähillä sanoilla enkä ottanut liikaa stressiä.

Viimeinen viikko sujui rennosti ja nautin projektin hedelmistä. Tuntui, että pystyin vihdoinkin päästämään turhasta itsekritiikistä irti ja annoin kappaleelle rauhan olla juuri sellainen kun siitä tuli. Valitsin säestyssoittimeksi harmoonin, koska se tuntuu itselleni mieluisimmalta ja vaivattomimmalta soittaa. En yrittänyt pakottaa kappaletta mihinkään muottiin, enkä ottanut turhaa painetta laulu- ja soittotekniikoista. Myös äänitys sujui vaivattomasti ja olin tyytyväinen heti ensimmäiseen ottoon. En halunnut hio kappaletta enempää vaan halusin jättää siihen rehellisen ja hauraan soinnin. Minusta se kuvasti myös hyvin tämän projektin luonnetta ja koko ideaa. Ei turhaa itsekritiikkiä, ei turhaa hiomista ja teknistä suorittamista. Sävellykset sävellyksinä, sellaisina kun ne kumpuavat.

7 Sävellykset

Tässä kappaleessa käyn hieman tarkemmin läpi sitä miten kappaleet syntyivät, ja millaisista musiikillista elementeistä ne koostuvat. Kerron mitä huomioita tein analysoidessani niitä projektin jälkeen ja yritän avata sitä, miksi tein kyseiset valinnat. Pohdin sekä musiikillisia että sanoituksellisia ratkaisuja sekä tarkastelen mitkä asiat toistuivat ja mitä uutta keksin.

7.1 Salainen puutarha

Valitsin sävellajin, joka mielestäni kuvasi kuvan tunnelmaa ja lähdin improvisoimaan sen pohjalta. Sävellaji oli aluksi f-lyydinen eli duuriasteikko joka etenee sekuntiliikkein (Mute 1998) mutta se vaihdoin sen pian C:hen, koska se sopi äänialalleni paremmin. Samalla muutin llydisen asteikon molliksi. A-osassa asteikossa käytin ylennettyä seitsemättä säveltä. Mieleeni tuli tehdä valssi juhan-

nusviikon kunniaksi. Lähdin hieman leikittelemään valssiajatuksella ja se muuttuikin lopulta 5/8-tahtilajiin. B-osa lähti menemään 7/8-tahtilajissa, koska lause ”salaiseen puutarhaan” rytmittyi siihen.

Mainitsin aikaisemmin, että nimeän laulut usein, ennen kuin ryhdyn säveltämään niihin. Ensimmäisen viikon valokuvan ja laulun nimesin Salaiseksi puutarhaksi. Kuvassa näkyvä puutarha on hieman villiintynyt, ja se on rajattu niin, että puutarha tuntuu olevan omassa rauhassa muulta maailmalta. Lyriikat muodostuivat tuon kuvan ja nimen ympärille. Sanoitus kertoo siitä, kuinka laulun kertoja kaipaa salaiseen puutarhaan pitkän talven jälkeen. Salainen puutarha on kertojan ja tämän rakastetun salainen piilopaikka, jossa he voivat olla piilossa muulta maailmalta. Laulussa iloitaan kesän saapumisesta ja siitä seuraavista nautinnoista: lämpimästä tuulesta, paljain jaloin kulkemisesta, luonnon puhkeamisesta kukkaan ja siitä, kuinka voi jopa nukahtaa taivasalle. Salainen puutarha -fraasi esiintyy sekä A-osasta B-osaan mentäessä että B-osan lopuksi. A-osassa esiintyvät alkusoinnut sekä loppusoinnut kahden ensimmäisen säe-parin kesken. Seuraavassa säe-parissa esiintyy alkusointu, mutta loppusointu rikkoutuu tahtilajin muututtua 5/8-tahtilajista 7/8-tahtilajiin. B-osassa ensimmäinen säe rikkoo lopun muuten yhtenäiset loppusoinnut. Tämän tein aluksi alitajuisesti, mutta jätin sen lopulta tietoisesti rikkomaan kaavaa.

Tein lauluun vielä codan, slangikielellä outron, joka on sävellyksen lopussa oleva päätöslisäke (Tabell 2005, 158). Outro vie kuulijan pois kuvasta. Kuuntelija ikään kuin perääntyy kuvan maailmasta pois päin loppusoiton aikana. Henkilökohtaisesti pidän tuosta osasta paljon. En tiedä miksi, mutta mielestäni se sopii laulun ja valokuvan tunnelmaan.

7.2 Parvekemurhaaja

Parvekemurhaajaa lähdin työstämään harmonisessa g-mollissa. Se tuntui sopivan valokuvan tunnelmaan. Kokeilin pianolla erilaisia bassokuvioita ja lauloin niille vastauksia satunnaisilla sanoilla, joita tuli kuvasta mieleen. Tätä jonkin aikaa tehdessäni minulle vakiintui tietyt melodiamotiivit. B-osassa harmonisen

mollin korotettu seitsemäs sävel palautuu luonnolliseen molliin. Halusin tehdä siitä vastakohtaisesti valoisamman ja aloitin sen F-duurisoinnalla.

Valokuvan tunnelma tuntui synkältä ja uhkaavalta. Aluksi lähdin tekemään vakavaa ja tummasävyistä tekstiä kuvan pohjalta. Siitä ei kuitenkaan tullut mitään ja vaihdoin näkökulman mustanhuumorin suuntaan. Olen tottunut tekemään vakavia sanoituksia ja halusin kokeilla erilaista lähestymistapaa. Mielestäni onnistuin tässä lopulta hyvin. Minulle oli heti selvää, että laulun kertoja odottaisi parvekkeella jotain. Se mitä kertoja odotti, vaihtui kuitenkin aluksi useaan kertaan. Valitsin lopulta kertojaksi katkeran naishahmon, joka odottaa heilaansa parvekkeella saapuvaksi. Heila on kohdellut tyttöä huonosti ja tämä haluaa kostaa tapahtuneen. Tyttö kuvailee tarkasti millä tavalla haluaisi sulhonsa tappaa. Kuulija voi itse päättää onko tyttö tosissaan vai onko se vain katkeran mielen liioittelua. A-osassa esiintyvät loppusoinnut sekä säeparissa että kahden säeparin kesken. B-osassa käytin synonyymeja hyväkseni ja keksin erilaisia tapoja sanoa ”surmaisin”. Myös nämä sanat ovat keskenään loppusointuisia.

Instrumentaatioksi valitsin haitarin ja melodican. Melodica tuo lauluun hellyyttävää ja lapsekasta sointia. Se luo hyvää kontrastia sanoitusten kanssa. Haitari sopi soittamaan B-osan kepeää tangomaista beguine-komppia.

7.3 Juhlaa

Juhlaa kappale sai alkunsa kun soitin ukulelella sointuja joita osasin soittaa kyseisellä soittimella. Sattumanvaraisesti soitin F- ja A-duurisointuja peräkkäin ja mielestäni ne kuulostivat sopivan kieroilta ukulelella soitettuna krapulaa muistuttavaan olotilaan, joka kappaleen alussa vallitsee. Halusin, että kappaleen aluksi on junnaavaa päänsärkymäistä sointuvaihdosta ja B-osassa hypätään edellisen illan juhlatunnelmiin uuden sointukierron kautta. Melodian asteikko muodostui tiedostamatta. A-osa menee harmonisessa d-mollissa. B-osa muuttuu D-duuriksi, jossa kuudes sävel on ylennetty ja seitsemäs alennettu.

Oli alusta asti selvää, että kuvassa näkyvä Juhlaa! -sana tulisi sisältymään kappaleen lyriikoihin. Päätin melko nopeasti, että siitä tulisi B-osan koukku. Aluksi mietin minkälaisista juhlista haluaisin kertoa. Vaaleanpunainen teksti houkutteli

tekemään hempeän hääkappaleen tai tyttömäisen ilottelun. Jätin lopulta auki, mitkä juhlat laulussa ovat kyseessä ja kuulija voi itse päättää minkälaisista juhlista on kyse. Se on kuitenkin selvää, että ne ovat olleet hauskat ja kosteat. Jatkoin kolmannen viikon laulussa humoristisilla sanoituksilla leikkimistä. Tällä kertaa jätin tarkoituksella loppusoinnut pois A-osista, mutta B-osissa ne vielä esiintyvät. Laulun idea on, että kertoja herää aamulla krapulassa unohdettuaan lähes kaiken, mitä edellisenä iltana on tapahtunut. Hän muistelee muun muassa, mihin kaikki tavarat ovat kadonneet, missä oli ollut ja mitä oli tapahtunut. Ainoa asia, minkä hän muistaa, on laulu, jota juhlissa oli laulettu. Tämä laulu on samalla kappaleen B-osa. Käytin laulussa hyväkseni erilaisia kysymyssanoja esimerkiksi: mihin, minne, missä, mitä ja kuka. Tämä kuvaa mielestäni hyvin kertojan kysyvää olotilaa.

Käytin laulussa vihellystä tehokeinona. Mielestäni se teki laulusta enemmän kesähittimäisen ja sopi kappaleen tunnelmaan. Vihellys toistuu a-osien välissä samanlaisena, ja sen voi ajatella menevän a-mollissa, jolloin harmonisen d-molliasteikon kuudes sävel on palautettu ja seitsemäs alennettu.

Säkeistöjä muodostui loppujen lopuksi viisi, ja se oli turhan paljon. Varsinkin kun tarkoitukseni oli tehdä kesähittimäinen laulu, jotka eivät tunnetusti ole kovin pitkiä teoksia. En kuitenkaan karsinut mitään pois äänitystä varten, koska koin, että olin samalla harjoitellut sanoitusten tekemistä ja olin ylpeä, että olin saanut niin paljon tekstiä aikaan. Jatkossa jos otan kappaleen ohjelmistooni, aion muokata rakennetta hieman ja jättää säkeistön tai muutaman pois. Säkeistöjen pois jättäminen ei myöskään muuttaisi tarinaa mitenkään, vaan kaikki oleellinen tulee ilmi jo kappaleen aluksi.

7.4 Kotipellon laidalla

Oli alusta asti selvää, että Kotipellon laidalla -kappaleesta tulisi instrumentaalipolska. Hauskaa, että kymenlaaksolaiset peltomaisemat saavat ensimmäiseksi mieleen ruotsalaisen triolipolskan. Se, mistä sävellajista tai edes sävelestä kappale alkaisi, tuli itsellenikin yllätyksenä. Lähdin hakemaan melodiasa kitaran kanssa, eikä minulla ollut mitään tietoa, mitä säveliä soitin. Hetken aikaa soitet-

tuani päässä alkoi soimaan melodia, josta lopulta muodostui koko kappale. Tarkistin sävellajin harmoonilla ja soinnutin kappaleen loppuun sen avulla. A- ja B-osissa asteikko on eb-lyydinen, jossa on alennettu seitsemäs sävel. C-osassa välähtää myös ylennetty toinen sävel. C-osan mollimaisuus rakentuu sen ympärille, että melodiassa ei käytetä asteikon kolmatta säveltä jolloin mollisoinnut muuttavat tunnelman.

Usein kehittelen jonkinlaisen taustatarinan myös instrumentaalikappaleisiin, koska se helpottaa mielestäni erityisesti sovituksen tekemistä. Sävellyksillä olisi hyvä olla jonkinlainen kaari. Minun on myös vaikea esittää musiikkiin, jos en ole mielessäni keksinyt tarinaa sen ympärille. Aina sen ei tarvitse olla kovin ihmeellinen, mutta vähintään olisi hyvä tietää mitä haluan kappaleella sanoa tai minkälaista tunnetta välittää. Valokuva on otettu myöhään illalla, joten siinä vallitsee mystinen ja öinen tunnelma. Tätä tunnelmaa halusin välittää myös sävellykseen. Kotipellon laidalla sävellyksessä A- ja B-osa ovat huomattavasti valoisammat kuin mollimainen C-osa. C-osan melodiassa ei kuitenkaan esiinny molliasteikon kolmatta säveltä, vaan soinnut vaihtuvat molliin. Alussa pellon laidalla vallitsee rauhallinen ja harmoninen olotila. C-osassa ja tämän jälkeen tulevassa B-osassa, jossa soi urkupiste, eli pitkä ääni joka pysyy paikoillaan (Tabell 2005, 169), kuvaavat hetkittäistä epävarmuuden olotilaa, joka pellon laidalla syntyy. Kappale kuitenkin avautuu lopuksi duurisoinnuin soitettaviin A- ja B-osiin. Alun rauha palautuu lopuksi pellon laidalle.

7.5 Apilapelto

Viritin viisikielisen kanteleeni d-fryygiseen. Improvisoin kanteleen kanssa ja eräs motiivi, eli musiikillisen ajatuksen kiteytymä, jolla on erottuva erityispiirre (Mute 1998) alkoi toistua soittokerroilla. Lähdin tarkoituksella työstämään enemmän tuota motiivia. Lisäsin siihen sanat ja toistin sitä uudestaan ja uudestaan. Äänitin tuota hokemaa Garageband-ohjelmalla ja lauloin kaanonina samaa hokemaa nauhoituksen päälle. Se kuulosti mielestäni hauskalta ja lopullisessa versiossa se toimiikin laulun outrona. Kokeilin myös erilaisia stemmoja nauhoituksen päälle ja osa niistä säilyi sellaisena ja osan keksin vasta varsinaisena äänityspäivänä. A-osa on aina saman mittainen, mutta B-osan pituus tuplaantuu joka

kerralla. C-osa on mielestäni kappaleen huippukohta. Siinä esiintyy sekä laulun korkein sävel että tarinan teema kiteytyy. Melodian syntymisen jälkeen keksin yksinkertaisen kanteleriffin laulun alle.

Viidennen viikon lyriikat ovat lähimpänä sitä, mitä olen aikaisemmin tehnyt. Aihe on vakava ja tarina surullinen. Mielestäni laulu on hyvä kontrasti valokuvalle. Se herättää ristiriitaa. Kauniin apilapellon takana näkyy tumma hahmo, jota kertoja ei haluaisi kohdata. Hahmo, tässä tapauksessa kertojan rakastettu, on kohdellut kertojaa kaltoin ja särkenyt tämän sydämen. He eivät ole kohdanneet pitkään aikaan ja kertoja on luullut päässeensä hänestä yli. Lopulta kertoja tajuaa, että kaikesta kurjuudesta huolimatta hän edelleen rakastaa tätä henkilöä.

7.6 Hellehattu

Ainut selkeä duurikappale, joka projektin aikana syntyi. Kappale menee D-duurissa, eikä siinä esiinny muunnesäveliä eli sävellajiin kuulumattomia säveliä (Mute 1998) niin kuin monissa muissa projektin lauluissa. Halusin lähtökohtaisesti tehdä kauniin ja herkän kappaleen. Hellehatussa käytin muita lauluja enemmän enemmän melismoja, joissa yhdellä tavulla lauletaan useampi sävel (Mute 1998). Oli mielenkiintoista huomata, kuinka vähän olin käyttänyt niitä projektin aikana, koska minulla on ollut taipumus käyttää melismoja todella paljon aiemmissa sävellyksissäni.

Valokuvassa näkyy etualalla hellehattu ja vasemmassa yläkulmassa taka-alalla voi huomata nuoren pariskunnan, jotka katsovat toisiaan silmiin. Suurimman alan kuvasta vie hattu, mutta minulle juuri tuo pariskunta, niin kuvaustilanteessa kuin lopullisessa kuvassa, toimi inspiraationa. Ilma oli todella painostava kuvanottohetkellä, ja halusin tuoda myös sen esille laulussa. Lyriikoissa kerrotaan, kuinka iltapäivän aurinko on uuvuttanut parin ja nyt he makaavat lattialla hellehatun vieressä lepäämässä. He ovat umpirakastuneita ja toivovat voivansa jäädä tuohon hetkeen ainiaaksi. Kertojana toimii tyttö, joka kuvaa laulussa poikaystäväänsä. Tyttö kertoo pojan kesakoista, sinisistä silmistä ja siitä, kuinka hän on juuri täydellinen tytölle. Laulu on puhtaasti rakkauslaulu.

8 Yhteenveto

Kokonaisuudessaan olen erittäin tyytyväinen projektiin. Kaikki sujui hyvin ilman suurempia ongelmia. Vaikka aikataulu oli tiukka, piti se täydellisesti ja sain joka viikko vaadittavat tehtävät suoritettua. Välillä tuntui, että aikaa olisi pitänyt varata enemmän. Erityisesti kaipasin väliviikkoja sävellysviikkojen väliin. Väliviikkojen aikana olisin voinut keskittyä valokuvaamiseen ja alitajuisesti valmistua seuraavaan sävellysviikkoon. Tässä tapauksessa sitä ei ehtinyt tapahtua, koska kaikki keskittyminen meni kyseessä olevan viikon sävellykseen. Väliviikon aikana olisin myös ehtinyt irtautua edellisen viikon sävellyksestä. Toisaalta jos aikaa olisi ollut enemmän, en ehkä olisi pystynyt karsimaan turhaa itsekriittisyyttä niin hyvin.

Koen että onnistuin hyvin karsimaan itsekritiikkiä projektin aikana. Olin armollinen, enkä soimannut itseäni jokaisesta pienestä jutusta. Tämä oli iso edistysaskel entiseen. Uskon, että hyväksymällä omat vajavaisuutensa ja hyppäämällä tuntemattomaan saa enemmän aikaan kuin pysymällä omalla mukavuusalueellaan ja peläten epäonnistumista. Toki minuakin pelotti julkaista valokuvat ja sävellykset internetissä kaikkien arvosteltaviksi, mutta lopulta sekään ei tuntunut enää pahalta. Seisoin kuitenkin laulujeni takana ja olin ylpeä kaikesta mitä uskalsin tehdä. Opin projektin aikana itsestäni ja musiikista paljon uutta.

Olin tyytyväinen valittuihin valokuviin. Ne olivat otettua minua kiinnostavista kohteista tai sellaisina hetkinä jotka inspiroivat minua. Toki valokuvat olisivat voineet olla vieläkin erilaisempia, mutta tällä kertaa valikoituivat tällaiset. Ehkä seuraavalla kerralla voisin kokeilla ottaa toisen tyyllisiä kuvia. Olisin voinut myös napata pienempiä yksityiskohtia kuvista mukaan lauluihin. Pidin aiheet melko suurpiirteisinä, enkä kuvannut lauluissa valokuvissa näkyviä asioita kovinkaan paljon.

Palautetta tai kommentteja en juurikaan saanut blogiin projektin aikana. Tämä harmitti minua paljon, koska olin odottanut, että aihe synnyttäisi jonkinlaista keskustelua ja ajatusten vaihtoa. Blogi jäi näin ollen omaksi pohdinnakseni ja yksinpuheluksi. Blogin tilastojen mukaan lukijoita kuitenkin riitti jokaiselle päiväl-

le. Oli hauska huomata, miten lukijoita oli eniten valokuvan sekä sävellyksen julkaisupäivinä. Alkuviikosta loppuviikkoa kohti lukijat vähenivät. Ilmeisesti sävellysprosessin seuraaminen ei ollut ihmisistä kovin kiinnostavaa tai sitten heillä ei ollut aikaa keskittyä siihen. Lukijoita on riittänyt myös projektin päättymisen jälkeenkin. Tästä olen iloinen.

9 Lopuksi

Uskon, että tulen hyödyntämään valokuväsäveltämistä sävellysmetodina vielä tulevaisuudessakin. Olisi mielenkiintoista tehdä yhteistyötä esimerkiksi veljeni tai jonkun muun valokuvaajan kanssa ja kokeilla miltä tuntuu säveltää jonkun toisen ottamiin valokuviiin. Haluaisin myös päästä kokeilemaan liikkuvaan kuvaan säveltämistä.

Olen päässyt jo muutaman kerran esittämään kappaleita elävän yleisön edessä ja uskon, että ainakin osa niistä jää elämään vielä pitkäksi aikaa. Olen mainostanut blogiani konserteissa, ja se on herättänyt mielenkiintoa. Toivon, että ihmiset löytävät vielä tulevaisuudessa blogini sekä myöhemmin artistisivuni, ja sitä kautta saisin itsekin tunnettuutta.

Lähteet

- Aromäki, J. 1980. Elämäni on musiikki. Porvoo: WSOY.
- Chydenius, K. 2009. Muistin juuri. Helsinki: Otavan kirjapaino Oy.
- Freeman, M. 2012. Miten valokuva toimii – näe, tulkitse ja opi mestarikuvaajilta. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Hannula, M., Suoranta, J. & Vadén, T. 2003. Otsikko uusiksi – taiteellisen tutkimuksen suuntaviivat. Tampere: 23°45.
- Hellstén, J. 2012. Helsinki 365 – A year in photos. <http://helsinki365.tumblr.com>. 17.2.2014
- Hietaharju, M. 2010. Kuuntele kuvaa – näkökulmia valokuvan tulkintaan. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Isopuro, J., Paananen, R.-L., Korhonen, K., Suurpää, L. & Valsta, H. (toim.) 1991. Sävelten maailma 2. Helsinki: WSOY.
- Jantunen, J. 2014. Elämää suurempi laulu. Helsingin Sanomat 10.1.2014: B12.
- Juva, A. 1995. Valkokangas soi. Helsinki: Kirjastopalvelu Oy.
- Koski, J. & Tuominen, S. 2004. Luovan ajattelun käsikirja. Kuinka ideat syntyvät. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Lehtiranta, E. 2004. Musiikin korkeammat oktaavit – ääni ja musiikki meissä ja maailmankaikkeudessa. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Lehtonen, J. & Tiihonen, I. (toim.) 1976. Kirjoittajan eväät: näkökulmia luovaan kirjoittamiseen. Helsinki: Gummerus Oy.
- Vainikka, S. & Kurkela, V. 1998. Mute sanasto. Tampereen Yliopiston musiikin tutkimuslaitos. Mute.musiikin teoriaa webissä. <http://www.15.uta.fi/arkisto/mustut/mute/apusivut/sanasto.html>. 23.9.2014.
- Nurmijärven Uutiset. 2011. Kaj Chydenius ja Minja Koski Klaukkalan kirjaston Joulukalenterissa. <http://www.nurmijarvenuutiset.fi/artikkeli/84099-kaj-chydenius-ja-minja-koski-klaukkalan-kirjaston-joulukalenterissa>. 17.2.2014.
- Saarela, T. 2000. Selluloidi soikoon! : Suomalaisen elokuvasäveltämisen ihanuus ja kurjuus. Helsinki: Stellatum Oy.
- Salmenhaara, E. (toim.) 1976. Miten sävellykseni ovat syntyneet. Helsinki: Ota-va.
- Suomisanakirja.fi. 2013. <http://www.suomisanakirja.fi/valokuva>. 12.8.2014.
- Tabell, M. 2005. Jazzmusiikin harmonia. Helsinki: Yliopistopaino.
- Torvinen, J. & Tuovinen, P. (toim.) 2002. Minä säveltäjä 2. Helsinki: Summa.
- Uusikylä, K. & Piirto, J. 1999. Luovuus: taito löytää, rohkeus toteuttaa. Jyväskylä: Atena.

Kuva 1. Ensimmäisen viikon valokuva

Kuva 2. Toisen viikon valokuva

Kuva 3. Kolmannen viikon valokuva

Kuva 4. Neljännän viikon valokuva

Kuva 5. Viidennen viikon valokuva

Kuva 6. Kuudennen viikon valokuva

Sävellysten nuotit

Salainen puutarha

Minttu Hellsten

Minttu Hellsten

A Cm Gm⁷ Fm Gm⁷

Tuu - li tun - tuu lem - pe - äl - tä pal - jaa - seen i - hoon.

5 Cm Bbsus Abmaj Gm⁷

Koh - ta voin taas pal - jain ja - loin juos - ta nur - mel - laa

9 Fm Gm⁷ 1. Abmaj Cm

Koh - ta voin taas pääs - tä sin - ne

2. Abmaj Cm

sa - lai - seen puu - tar - haan.

B Bb /F Ab /C Bb /D Cm

Ke - sä on tääl - lä tal - ven jäl - keen Luon - to nou - see mul - las - taan

Bb /F Ab /C Bb /D Cm

Kuin - ka sin - ne kai - pa - sin - kaan sa - lai - seen puu - tar - haan.

Outro Cm /Bb /Ab /Gm

Parvekemurhaaja

Minttu Hellsten

Minttu Hellsten

Intro/Riffi

Gm /D Eb /Bb /A

5 A

Gm Gm /D

Par-kek-keel-la sei - son ja o - do-tan mun hei - laa

9 A

Gm Gm/Eb Gm/Bb

Kun-pa hän jo saa - puis en jak - sa e - nää oot - taa

13 B F Gm

Nii - n mi - nä sur - mai - sin sut

17 F Gm

Nii - n mi - nä mur - hai - sin sut

21 F Eb

Nii n mi - nä nir - hai - sin sut

25 Dm

Nii - - n sin - nut tap - pai - sin.

Melodicasoolo/Outro

28 Gm D Eb F#m

Juhlaa!

Minttu Hellsten

Minttu Hellsten

Intro/Viihellys

A-osa

F A F A

Ei - len tu - li juo - tu - a lii - kaa nyt pää - tä sär - kee

9 F A F A

Ei - len tu - li juh - lit - tu - a lii - kaa nyt muis - ti pät - ki

13 F A F A

Mi - hin jäi mun kork - ka - rit? Min - ne lai - toin lauk - ku - ni?

17 F A F

Mis - sä kaik - ki hius - pin - nit? Ja mi - tä mul on pääl - lä - ni

B-osa

D G C⁷ C⁶

Juh - - - laa! Kaik - ki lau - laa saa!

D G

Juh - - - laa! Kaik - ki lau - laa nyt kaik - ki huu - taa!

D G Dm D

Juh - - - - - - - - - laa!

Kotipellon laidalla

MInttu Hellsten

Apilapelto

Minttu Hellsten

Minttu Hellsten

Intro Rubato

9

14 **rit.** - - - **Riffi a-osissa ja outrossa**

18 **A**

A - pi - la - pel - lon ta - ka - na sut näin. Luu - lin et - tä voin si - nut u - noh - taa.

22 **B** **Dsus²**

Mi - nun sy - dä - me - ni ei kes - tä.

26 **A2**

Et - kö ta - ju - a kuin - ka jul - mas - ti va - leh - te - lit vain kal - toin koh - te - lit?

30 **B2** **Dsus²** **Dm** **Dsus²**

Mi - nun sy - dä - me - ni ei kes - tä Mi - nun sy - dä - me - ni ei kes - tä

2

38 A3

Pel-lon ta - ka - na jär - vi ai - van tyyn. Il - ma sei - sah - tuu hen - ke - ä en saa.

42 B3 Dsus² Dm Dsus² Dm

Mi-nun sy- dä-me-ni ei kes - tä Mi-nun sy- dä-me-ni ei kes - tä

50 Dsus² Dm

Mi - nun sy - dä - me - ni ei kes - tä Mi - nun

55 Dsus² Välilike Dm/G /F /Eb 1. /D

sy - dä - me - ni ei kes - tä.

61 C 2. Dm/G /F /Eb /D

Ja nyt mi-nä vas - ta sen huo-maan kuin-ka vää - rin sä koh - te - lit mua ja

66 Dm/G /F /Eb

nyt mi - nä vas - ta sen huo - maan kuin - ka sil - ti viel ra - kas - tan

69 /D Outro

sua. A - pi - la - pel - lon ta - ka - na sut näin.

Hellehattu

Minttu Hellsten

Minttu Hellsten

A D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

Lat - ti - al - la hel - le - hat - tu. Sen vie - res - sä si - nä. O - let

5 D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

ko - me - am - pi kuin muis - tin - kaan. Ja meil ei oo kii - ret - tä.

9 D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

Il - ta - päi - vän au - rin - ko se uu - vut - ti mei - dät ei

13 D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

jak - sa nyt liik - ku - a hen - git - tääk - kin vain vä - hän.

17 **B** D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

Il - ma sei - soo vaik - ka me ma - kam - me En__

21 D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

tah - toi - si nous - ta. Jää - dään vain tä - hän.

Soolo

25 D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

29 **Outro** D⁵ G⁵ D⁵ G⁵

O - let täy - del - li - nen mi - nul - le Ja meil ei oo kii - ret - tä.

Laulujen sanoitukset

Salainen puutarha

Tuuli tuntuu lempeältä paljaaseen ihoon
Taivas on niin kirkas, tahdon päästä aurinkoon
Kohta voin taas paljain jaloin juosta nurmella
Kohta voin taas päästä sinne salaiseen puutarhaan

Kesä on täällä talven jälkeen
Luonto nousee mullastaan
Kuinka tänne kaipasinkaan,
salaiseen puutarhaan

Puun oksat muodostavat seinät korkeelle
Piilopaikka täydellinen meille kahdelle
Kohta on niin lämmin, tahdon tänne nukahtaa
Kohta voin taas päästä sinne salaiseen puutarhaan

Kesä on täällä talven jälkeen
Luonto nousee mullastaan
Kuinka tänne kaipasinkaan
salaiseen puutarhaan

Parvekemurhaaja

Parvekkeella seison ja odotan mun heilaa
Kunpa hän jo saapuis, en jaks enää oottaa
Jokea mä katselen, kuinka se nyt virtaa
Sinne sinut heittäisin ennen tätä iltaa

Niin minä surmaisin sut
Niin minä murhaisin sut
Niin minä nirhaisin sut
Niin sinut tappaisin!

Ensin sinut kaataisin kylmään kivijalkaan
Sitten sinut pilkkoisin, arvasitkin varmaan?
Palat pussiin laittaisin, jätätkös jo rauhaan
Pussin veteen viskaisin, sinä kuulut hautaan!

Niin minä surmaisin sut
Niin minä murhaisin sut
Niin minä nirhaisin sut
Niin sinut tappaisin!

Parvekkeella seison ja odotan mun heilaa
Kunpa hän jo saapuis, en jaks enää oottaa

Juhlaa!

Eilen tuli juotua liikaa, nyt päätä särkee
 Eilen tuli juhlittua liikaa, nyt muisti pätkee
 Mihin jäi mun korkkarit?
 Minne laitoin lakkuni?
 Missä kaikki hiuspinnit?
 Ja mitä mul on päälläni?

Eilen tuli laulettua liikaa, nyt ääni särkyy
 Eilen tuli tanssittua liikaa, nyt jalat pettää
 Missä eilen oltiinkaan?
 Voisko joku muistuttaa?
 Ainut mitä muista on,
 laulu jota laulettiin:

Juhlaa, kaikki laulaa saa!
 Juhlaa, kaikki laulaa, nyt kaikki huutaa!
 Juhlaa!

Eilen tuli heiluttua liikaa, nyt heikottaa
 Eilen tuli remuttua liikaa, nyt kolottaa
 Mistä kaikki mustelmat?
 Kuka vei mun lompakon?
 Missä on mun avaimet?
 ja ketkä särki kännykän?

Eilen tuli naurettua liikaa, nyt mahaan sattuu
 Eilen tuli itkettyä liikaa, nyt silmät kuivuu
 Mistä keskusteltiin?
 Milloin kotiin palattiin?
 Ainut mitä muistan on,
 laulu jota laulettiin:

Juhlaa, kaikki laulaa saa!
 Juhlaa, kaikki laulaa, nyt kaikki huutaa!
 Juhlaa!

Eilen tuli valvottua liikaa, nyt väsyttää
 Eilen tuli möhlittyä liikaa, nyt hävettää
 Missä mä nyt oikein oon?
 Kuka tossa vieressä on?
 Miten tänne päädyinkään?
 Ja mihin jäi mun korkkarit?

Apilapello

Apilapellon takana sut näin
Luulin että voin sinut unohtaa
Suljen silmäni, kuvittelen sut
kauas täältä pois, kauas täältä pois

Minun sydämeni ei kestä

Etkö tajua kuinka julmasti
valehtelit vain, kaltoin kohtelit
Kaiken kurjuuden tahdon unohtaa
Kaikki muistot nuo koitan kadottaa

Minun sydämeni ei kestä
Minun sydämeni ei kestä

Pellon takana järvi aivan tyyn
Ilma seisahtuu, henkeä en saa
Sinä lähestyt, minä peräännyin
Koskea et saa, katsoa et saa

Minun sydämeni ei kestä
Minun sydämeni ei kestä
Minun sydämeni ei kestä
Minun sydämeni ei kestä

Ja nyt minä vasta sen huomaan,
kuinka väärin sä kohtelit mua
Ja nyt minä vasta sen huomaan,
kuinka silti viel rakastan sua

Apilapellon takana sut näin

Hellehattu

Lattialla hellehattu, sen vieressä sinä
Olet komeampi kuin muistinkaan ja meil ei oo kiirettä

Iltapäivän aurinko, se uuvutti meidät
Ei jaksa nyt liikkua, hengittääkin vain vähän

Ilma seisoo vaikka me makaamme
En tahtoisi nousta, jäädään vain tähän

Kesakoita kasvoilla, silmäsi siniset
Olet täydellinen minulle ja meil ei oo kiirettä

Ilma seisoo vaikka me makaamme
En tahtoisi nousta, jäädään vain tähän

Olet täydellinen minulle ja meil ei oo kiirettä